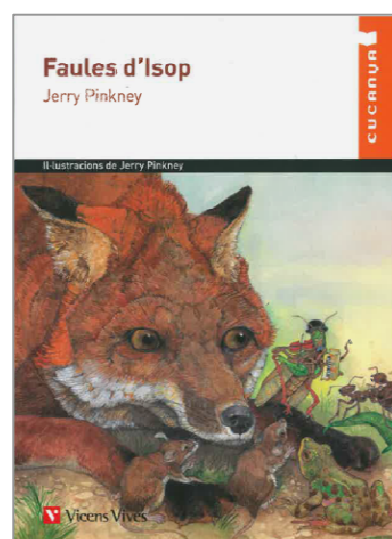
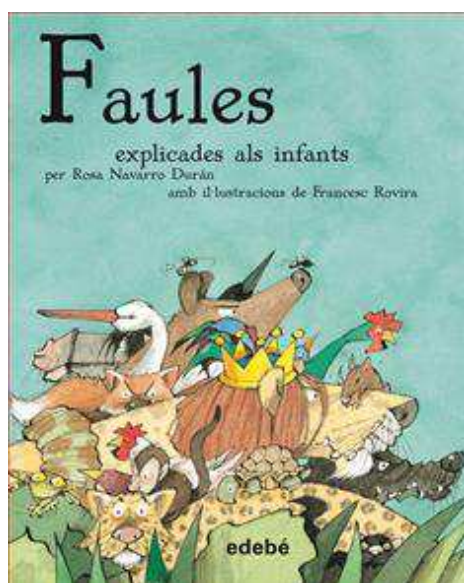
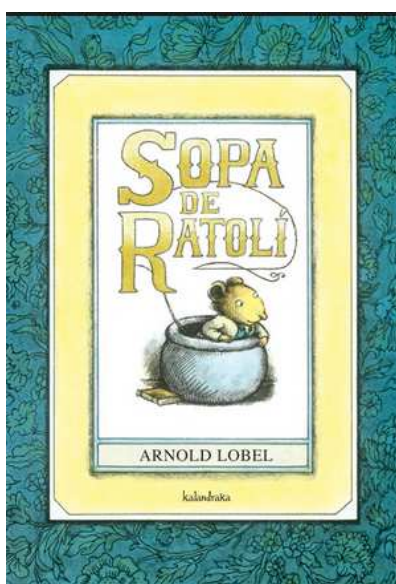

EL GÈNERE DE LES FAULES EDUCACIÓ PRIMÀRIA

DOSSIER DIDÀCTIC

El Gust per la Lectura 2017-2018
Educació primària

GUIA DIDÀCTICA

Subdirecció General de Llengua i Plurilingüisme
Servei d'Immersion i Acol·liment Lingüístics

Laura Hospital i Pérez
Anna Marco i Escabosa

Maig de 2017

Atès el caràcter docent d'aquesta publicació, per a la citació de fragments de textos d'altri i la reproducció de fotografies procedents d'obres publicades (de les quals se cita adequadament la font i el nom de l'autor) ens acoïlim al dret de citació reconegut a l'article 32.1 del Text refós de la Llei de propietat intel·lectual, aprovat pel Reial decret legislatiu 1/1996, de 12 d'abril, i a l'article 10.2 del Conveni de Berna per a la Protecció de les obres literàries i artístiques, de 9 de setembre de 1886; i, per tant, està exempt de la necessitat d'autorització i abonament dels drets d'autor.

Els continguts d'aquesta publicació estan subjectes a una llicència de [Reconeixement-NoComercial-CompartirIgual 4.0 Internacional de Creative Commons](http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca). Se'n permet còpia, distribució i comunicació pública sense ús comercial, sempre que se n'esmenti l'autoria i la distribució de les possibles obres derivades es faci amb una llicència igual que la que regula l'obra original.

La llicència completa es pot consultar a:

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.ca>

ÍNDIX

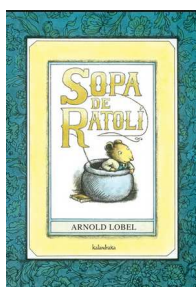
INTRODUCCIÓ	4
1. Les faules.....	5
1.1. Què entenem per faules?	5
1.2. Els orígens de les faules i la difusió fins als nostres dies	5
1.3. Distingim les faules dels altres gèneres literaris.....	8
1.4. Característiques de la faula com a gènere.....	9
1.4.1. Brevetats.....	9
1.4.2. Estructura de la faula	9
1.4.3. El caràcter al·legòric.....	10
1.4.4. La intenció moral	11
1.4.5. Els personatges	11
1.5. Tipus de faules	14
2. El valor de les faules en el context escolar	16
2.1. Aportacions i avantatges de les faules	16
2.2. El desenvolupament del sentit crític envers un mateix i la societat	16
2.3. Classificació de faules per a la resolució de conflictes a l'aula.....	17
2.4. Llibres i recursos per treballar les faules a l'escola	22
2.4.1. Les col·leccions.....	22
2.4.2. Àlbums il·lustrats i llibres de faules	31
2.4.3. Altres recursos i enllaços web	34
BIBLIOGRAFIA.....	36

INTRODUCCIÓ

Endinsar-se en el gènere de les faules i cercar la manera de treballar-lo amb els alumnes de primària és descobrir tot un món sorprenent i fantàstic, ple d'històries que ens venen d'antic però que alhora són plenament actuals, que ens permeten reflexionar sobre el comportament humà i ens donen ensenyaments de vida, i que a la vegada despleguen davant de la mirada d'un docent mil i una possibilitats didàctiques.

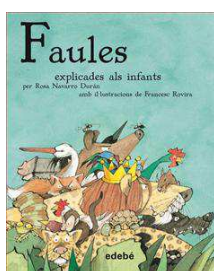
El gènere, sovint menystingut i valorat, té unes característiques (brevetat, diversitat de situacions, el protagonisme dels animals, dotats de característiques humanes) que, ben explotades, poden convertir una faula en una lectura prou estimulante per atrapar els alumnes i desvetllar-los el gust per llegir. En una societat com la nostra, que viu immersa en el món de la imatge, acompanyada de breus missatges lingüístics, i en què la crisi de valors és molt evident, les faules poden fer descobrir el món de la literatura i donar resposta a la formació en valors tan necessària avui.

En llengua catalana disposem al mercat editorial d'un gran nombre de faules, soltes o en antologia, que ens permeten treballar el gènere. En la proposta que us presentem, hem seleccionat una antologia per a cada cicle de primària, amb la idea que permetés treballar globalment el gènere. La proposta per al cicle mitjà i la del cicle superior permeten conèixer les faules clàssiques de la literatura universal, són reculls de faules d'Isop i Samaniego, i la proposta per al cicle inicial és una faula contemporània, que ens recorda que el gènere també és vigent als nostres dies.

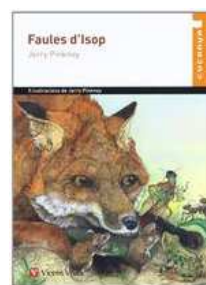
CICLE INICIAL

LOBEL, Arnold. *Sopa de ratolí*. Kalandraka, 2013.

CICLE MITJÀ

NAVARRO D., Rosa. *Fables expliquades als infants*.
Il·lustrador: Francesc Rovira.
Barcelona: Edebé. 2013.

CICLE SUPERIOR

PINKNEY, Jerry. *Fables d'Isop*.
Barcelona: Vicens Vives, 2013.

A propòsit de cadascun dels tres llibres hem elaborat un quadern de treball per a l'alumne i una guia didàctica per al docent. En aquesta guia trobareu dues parts diferenciades: la primera conté informació per conèixer el gènere, orientacions didàctiques per treballar-lo i materials i recursos classificats per nivell educatiu. La segona part de la guia acompanya el quadern de l'alumne amb l'anàlisi de les activitats que es plantegen, recomanacions per dur-les a terme, solucioniari i activitats complementàries.

Esperem que el material que us oferim en aquestes pàgines us engresqui a vosaltres com a mestres a treballar amb els alumnes, i que sigui una bona eina d'aprenentatge per educar en valors i formar bons lectors i lectores.

«En aquest món de mones hi ha més bèsties que persones,
o és que algú encara no sap que la frontera entre animals i persones
és tan fina com un bigoti de gat».

CLIJCAT (exposició itinerant: Mira que só bèsties)

1. Les faules

1.1. Què entenem per faules?

Les faules són relats de ficció protagonitzats per animals amb característiques humanes, tot i que en ocasions també hi apareixen persones o éssers inanimats. Escrites en prosa o en vers, la seva finalitat és clarament educativa, ja que transmeten un ensenyament, uns valors morals o una reflexió ètica.

Com a gènere, doncs, les faules es caracteritzen per posar el relat al servei de l'ensenyament moral. Les petites històries de les faules, ambientades en un món de conte, en què els animals i els éssers inanimats parlen i es relacionen entre ells, reflecteixen la conducta humana, de la qual tracten algun dels aspectes. Els esdeveniments s'hi succeeixen de manera lògica, i el desenllaç o conclusió té la força d'una demostració sobre les conseqüències del comportament triat, i per tant el valor d'una lliçó, d'un ensenyament.

La paraula *faula* ve del llatí *fabula*, derivat del verb *fabulare*, 'parlar'. Fixem-nos, doncs, com recorrent a l'etimologia del mot descobrim que l'origen de les faules s'ha de buscar en la tradició oral, tot i que més tard les històries hagin estat fixades per escrit, gràcies a escriptors que n'han assumit l'autoria.

1.2. Els orígens de les faules i la difusió fins als nostres dies

La *faula* és sens dubte un dels gèneres literaris més antics que hi ha. Ha perdurat al llarg de la història especialment pel seu valor didàctic, bé que adaptant-se, això sí, als principis morals de cada època. És també un gènere de caràcter universal, ja que de faules se'n poden trobar en diferents cultures, i tot i que ha tingut èpoques en què s'ha conreat més, ha arribat fins als nostres dies, en què una colla d'autors vius encara alimenten el gènere amb noves històries.

Les faules s'han anat creant i transmetent de manera oral de generació en generació amb més o menys variacions fins a ser recollides per escrit per erudits, clergues, autors de literatura i filòsofs.

Hi ha consens a reconèixer el grec Isop, que va viure al segle VI aC, com el pare de les faules. Era un savi esclau grec que es dedicava a qüestionar la societat de la seva època a través de les faules. Sembla un contrasentit que la seva condició d'esclau li permetés fer-ho, però gràcies al seu reconegut enginy i agudeses aconsegueix dissimular les seves crítiques entre les ironies i les accions que duen a terme els animals protagonistes.

L'extens nombre de faules d'Isop¹ permet sospitar que se li han atribuït faules d'altres autors. Se sap que ja circulaven faules anteriors a Isop, especialment provinents de la cultura mesopotàmica, algunes de les quals ens han arribat precisament gràcies a la versió i l'adaptació que en va fer el grec. I aquesta és, sens dubte, una de les característiques comunes a la majoria d'autors del gènere, recollir, adaptar o fer versions de faules ja existents.

En l'època romana el faulista més important és Fedre (segle I dC), que va escriure cinc llibres de faules. És a ell que s'atribueix la transformació de les faules de prosa a vers, i també la incorporació de sàtires i anècdotes que enriqueixen el gènere. En les seves faules, la voluntat de Fedre és combatre la immoralitat de la societat romana, i per això ridiculitza i satiritza les decisions injustes i arbitràries dels que detenen el poder. No cal dir que això li va ocasionar nombrosos problemes.

L'ús de la faula com a instrument de valoració crítica de la societat, per qüestionar les classes dominants i la seva política, i també per difondre els bons valors i les conductes exemplars queda fixat amb els autors clàssics, i esdevé una característica del gènere que serà represa per altres faulistes posteriors.

A l'edat mitjana apareixen les traduccions de faules d'altres cultures, com el *Pancatantra*, de la tradició índia, i *Calila i Dimna*, de la tradició àrab. La contribució que fan al gènere és la manera d'enllaçar unes faules amb les altres mitjançant un petit fil conductor (un personatge, l'acció o el mateix propòsit d'ensenyament), a l'estil dels contes de *Les mil i una nits*. L'extensió de les faules s'allarga, i fins hi tot s'expliquen dividides en capítols.

En la tradició occidental, els conreadors de la faula són majoritàriament clergues. Les faules o bestiaries (com s'anomenen en aquesta època) s'utilitzen amb una intencionalitat clarament moralitzadora: educar en la fe cristiana les classes populars. Vicis, virtuts, gràcia o pecat retraten cadascuna de les bèsties que surten a les faules. Les faules esdevenen el que en podríem dir el màrqueting de l'època, ara al servei de les classes dirigents, i en concret de l'Església. En la nostra literatura destaca la figura de Ramon Llull (1232-1315) amb el *Llibre de les bèsties*. El llibre, pensat en principi per educar els fills dels prínceps perquè esdevinguin bons governants, té el propòsit de mostrar fins a quin punt el catàleg de vicis pot anar acompanyat de les virtuts que podrien combatre'ls i vèncer-los.

Ramon Llull

El segle XVII dona un altre dels referents en el gènere de les faules: Jean de La Fontaine (1621-1695). El francès aconsegueix revalorar el gènere,² menystingut per la seva senzillesa i per ser propi de la tradició oral i de les classes populars. La Fontaine es proposa modernitzar la faula utilitzant el vers, i aconsegueix una gran expressivitat i un estil refinat que donen al gènere una nova forma estètica i un gran prestigi. La Fontaine publica sis llibres de faules –entre les quals hi ha adaptacions dels faulistes clàssics (Isop i Fedre) com també de la tradició oriental i de creació pròpia–, que

Jean de La Fontaine

¹ Entre elles: «La llebre i la tortuga», «La guineu i la cigonya», «El pastor i el llop», «La guieu i el corb»... Vegeu: PINKNEY, Jerry. *Faules d'Isop*. Barcelona: Vicens Vives, 2007.

² En algunes èpoques, el gènere està tan desprestigiats que arriba a considerar-se un subgènere poètic vulgar.

sumen un total de dues-centes quaranta-tres faules.

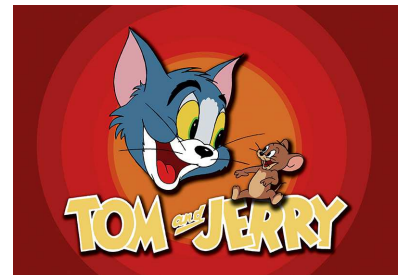
El gènere sempre s'ha mantingut viu entre les classes populars, però també passa per un procés de culturalització i refinament quan les faules s'incorporen al repertori d'entreteniment de les cerimònies i festes de les corts europees. Els textos faulístics apareixen carregats dels ornaments i gustos estètics de cada època.

En la literatura castellana els faulistes Félix Maria Samaniego (1745- 1801) i Tomás Iriarte també esdevenen autors de referència. Els neoclàssics volen utilitzar les faules per difondre les seves idees sobre el canvi social que desitgen aconseguir. Samaniego transmet una moral optimista, que estilísticament juga amb una hàbil composició en vers, mentre que Iriarte recorre a la sàtira per expressar una visió del món més crítica.

Al segle XVIII els alemanys Lessing i Herder, i molt més tard J. Grimm (1839) centren part dels seus estudis en les característiques del gènere. Gràcies a la seva labor, la faula esdevé un gènere més prestigiat.

Al segle XIX, en la literatura catalana, el gènere de la faula adquireix una especial vitalitat al Rosselló, gràcies a autors com Gabriel Boixeda, Pere Courtois, Francesc Rous, Albert Saisset, Pau Bera i sobretot Esteve Caseponce.

Ja al segle XX, el gènere s'universalitza. Es publiquen reculls de faules de diferents cultures, el gènere és conreat per autors de fama internacional, com George Orwell (*La revolta dels animals*) o Franc Nohain (*Nouvelles fables*). En el camp de la literatura infantil i juvenil, sembla que hi ha una aposta editorial per reviscolar el gènere. D'altra banda, en el món audiovisual, Walt Disney porta les faules i els seus temes a la petita pantalla.

Al segle XXI el gènere manté la seva vitalitat gràcies a autors com Sabatino Scia. Les seves faules tenen una forma dialògica, franca, molt directa, on els vicis humans apareixen de forma creativa i espontània. La diferència entre les seves faules i les clàssiques és que les seves no pretenen donar una lliçó moral: els seus personatges adquireixen una forma de saviesa arran del que han viscut.

Així doncs, la faula és un dels gèneres vius més antics, que al llarg de la seva història ha conegut períodes més prolífics i d'altres en què els seus detractors han estat més nombrosos que els seus defensors.³

---

³ No pensem però que la consideració de les faules al llarg de la història hagi sigut sempre positiva. Ha tingut detractors notables com Plató, Aristòtil o el mateix Rousseau, que retreien a les faules la seva finalitat didàctica, i que les acusaven d'arribar en ocasions a l'extrem de l'adoctrinament. Rousseau qüestionava l'ús educatiu de les faules pensat per als infants, amb l'argument que són relats adreçats a un públic adult i molt difícils d'entendre pels infants, i també impugnava la moralitat dels seus ensenyaments, ja que considerava que l'home és bo per naturalesa i que l'infant ha d'aprendre per ell mateix.

1.3. Distingim les faules dels altres gèneres literaris

Distingir un gènere literari d'un altre és una tasca difícil perquè els gèneres purs no existeixen. Podem aïllar-ne les característiques essencials que ajuden a definir-lo, però hem de tenir en compte que la majoria de gèneres contenen característiques comunes a altres gèneres. Pensem per exemple en el gènere del conte, on podem trobar diàlegs, descripcions, arguments... A més, en les obres de la literatura contemporània aquesta integració de trets de diferents gèneres encara és més evident.

Pels seus orígens, de la tradició literària popular, la faula comparteix característiques amb altres gèneres també de la literatura popular com ara la rondalla, la llegenda, el conte i l'apòleg. Com podem establir distincions entre aquests gèneres? Lluís Costa P. (1989)⁴ ofereix uns criteris senzills que ens permeten distingir-los:

Rondalla. Narració breu en què es barregen elements fantàstics, llegendaris o reals, destinada principalment a l'entreteniment.

Llegenda. És la història popular del naixement d'una religió, de la fundació d'un imperi, d'una ciutat, la història d'un heroi... Parteix d'uns fets reals a partir dels quals la memòria col·lectiva basteix una història.

Conte. Narració breu que explica una història inventada, que pot ser o no creïble.

Apòleg. Es tracta d'un conte que acaba amb una lliçó moral explícita al final.

Faula. Narració en vers o en prosa en la qual es personifiquen animals i objectes inanimats. Conté una lliçó moral per corregir els vicis humans.

Com podem veure, el conte i la faula⁵ (deixant de banda l'apòleg com a variant del conte) són gèneres molt pròxims, que en ocasions resulta difícil distingir. Tots dos desenvolupen temes similars, utilitzen els personatges animals, desprenen ensenyaments i incorporen els mateixos recursos expressius (fórmules d'inici i acabament, maneres de captar l'atenció...).

Com diu Rodríguez Andrados,⁶ hi ha un problema real amb els límits de la faula, per l'evolució del gènere i les múltiples adaptacions que ha sofert, però també pels préstecs que es donen entre gèneres propers. Si a una anècdota se li dona forma d'exemple es converteix en faula i no en conte, i si un conte té un tancament a manera d'ensenyament es converteix també en faula.

La faula és un gènere adaptable per les seves variants, per la seva capacitat d'absorció d'elements protagonistes diferents, de referència a situacions socials, polítiques, religioses diverses. Pot accentuar la intenció crítica inconformista o la moralista, ocasionalment pot centrar-se en elements purament narratius i literaris. Pot romandre a nivell popular o servir d'arma de diferents filosofies. Canvia de col·lecció en col·lecció i d'aquestes a autors literaris i viceversa.

Francisco Rodríguez Andrados (2005)

⁴ COSTA P., Lluís. *Això era i no és*. Barcelona: La Magrana, 1989.

⁵ Deixant de banda l'apòleg com a variant del conte, tot i que a l'edat mitjana faula i apòleg es consideraven sinònims.

⁶ RODRÍGUEZ ANDRADOS, Francisco. *De Esopo al Lazarillo*. Publicaciones de la Universidad de Huelva, 2005.

Segons Lluís Costa (1989),⁷ **la diferència cal cercar-la més en el concepte que no pas en la forma del gènere**. En el cas de la faula el que realment interessa és el contingut moralitzant, l'ensenyament que ens vol transmetre. El conte, en canvi, no necessàriament persegueix una finalitat alliçonadora.

La faula és un gènere popular, satíric, gens idealitzant, amb trets còmics i solucions airoses als problemes de la vida. És un retrat de la vida i dels comportaments humans que es generen.

Rodríguez A. (2005)

1.4. Característiques de la faula com a gènere

Una de les característiques dels gèneres populars és la fidelitat a l'estructura bàsica o patró original, que es manté a pesar dels afegits i les variacions de la història. Gràcies a això, és més fàcil aïllar les característiques pròpies de les faules, que exposem a continuació.

1.4.1. Brevetat

La voluntat de transmetre un ensenyament clar i directe, que s'entengui amb facilitat, fa que les faules siguin fonamentalment breus. Les faules clàssiques acostumen a tenir una extensió en vers no superior a quatre estrofes, i en prosa de fins a una pàgina. Partint d'aquesta simplicitat, els diferents traductors i adaptadors de les faules han anat enriquint el relat, per això disposem actualment de faules més llargues. Vegeu un exemple de la brevetat de gasta Isop en la faula de *El llop i el pastor*.⁸

EL LLOP I EL PASTOR

Un llop que estava amagat al costat de la casa d'un pastor va sentir una olor tan bona que li va venir gana de cop. En apropar-se a la finestra va veure que el pastor i la seva família devoraven un xai rostit.

—Ves per on! —va rondinar el llop—. Quan jo caço una ovella, em tiren els gossos a sobre, i ara resulta que ells fan el mateix que jo!

A vegades recriminem als altres coses que trobem ben normals quan les fem nosaltres.

1.4.2. Estructura de la faula

En l'estructura textual de la faula es distingeixen tres parts:⁹

⁷ COSTA PAU, Lluís. *Això era i no és*. Barcelona: Edicions La Magrana, 1989.

⁸ Faula: *El llop i el pastor*. A: PINKNEY, Jerry. *Faules d'Isop*. Barcelona: Vicens Vives, 2007.

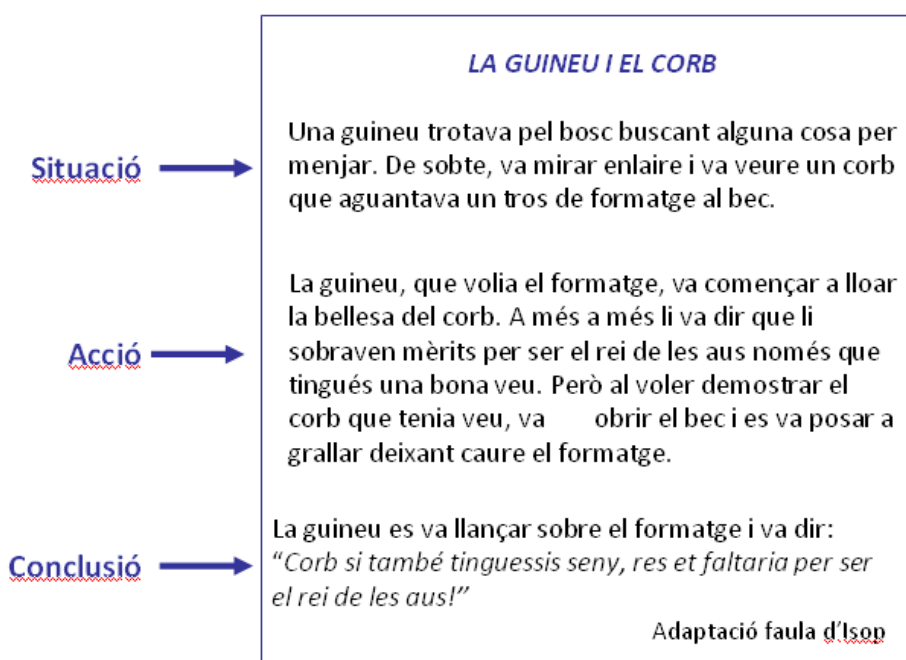
⁹ Estructura de la faula segons F. Rodríguez Adrados (2005), Carlos García Gual (2010) i Nojgaard (1964).

Situació inicial: presentació d'una situació, en què es planteja un conflicte entre dos personatges, generalment animals.

Acció: també anomenada *agon* o enfrontament. Desenvolupa el que fan els personatges. Acostuma a ser una única acció basada en la lliure decisió d'un d'ells.

Conclusió: el resultat de l'acció, formulat sovint a manera d'ensenyament moral. Avalua el comportament escollit pel personatge.

Aquesta és l'estructura bàsica de la faula, també anomenada **faula central**,¹⁰ però cal tenir en compte que com a gènere popular pot tenir moltes variables, com per exemple: un dels personatges enfrontats pot tenir un grup de representants, hi pot haver un tercer personatge que actuï de conseller, la solució la pot donar el personatge vencedor, pot haver-hi diàleg o no, potser que hi ha dues accions en comptes d'una.¹¹ Vegeu un exemple de l'estructura del gènere en la faula de *La guineu i el corb*.

1.4.3. El caràcter al·legòric

L'al·legoria és un recurs literari que consisteix en una metàfora continuada. En les faules, els diferents vicis humans que es pretén retratar (i de retruc, corregir) són atribuïts a aquells animals

¹⁰ Segons la classificació que fa Rodríguez Adrados, hi ha dos tipus de faules: centrals i marginals. Aquestes darreres són faules que compliquen l'acció en un, dos o tres actes.

¹¹ Com en la faula de «La guineu i la cigonya», en què la primera acció és protagonitzada per la guineu i la segona per la cigonya, que es venja de la mala passada que li ha fet la guineu (la convida a dinar i serveix el menjar en plats, així la cigonya no pot agafar el menjar amb el bec).

en els quals poden resultar més versemblants, considerant el comportament real de les diferents espècies: així, a la guineu se li suposa astúcia, al lleó força i poder, etc.

Les faules, doncs, són en certa manera un mirall (al·legòric) de la societat. Sota un món bestial que lluita per la supervivència i que es mou per instints naturals, es reconeix una societat competitiva, de vegades despietada i d'altres conciliadora.

1.4.4. La intenció moral

Les faules mostren tant el que s'ha de fer com el que no s'ha de fer a través d'un exemple fàcil d'entendre, de recordar i fins i tot fàcil de memoritzar. Volen convidar a valorar les coses que estan bé, que val la pena de fer, i les que estan malament i cal evitar. Són una eina per reflexionar i per construir els valors que poden guiar la nostra forma d'actuar i viure en societat (per molt que siguin presentats com si es tractés d'actuacions d'animals).

Totes les faules tenen, doncs, una intenció moral, d'avaluació d'una determinada conducta. L'ensenyament que n'és la conclusió pot aparèixer de manera:

- explícita: normalment al final de la faula, en una frase en forma de refrany o de dita,
- implícita: continguda en l'èxit o el fracàs del personatge en l'acció que ha dut a terme.

Se sap que, en els primers temps, les faules clàssiques no incorporaven aquest ensenyament moral al final, que apareix més tard, en les compilacions posteriors d'altres autors. Aquest tipus de tancament dona valor educatiu a les faules i ajuda a centrar la reflexió sobre els valors morals que ens vol transmetre.

A més a més, aquests tancaments es nodreixen molt de la tradició oral. És gràcies al treball dels folkloristes dels segles XIX i XX que la nostra literatura ha pogut recollir nombrosos refranys, dites o frases fetes pròpies de la saviesa popular i que han contribuït a enriquir i preservar la nostra llengua. Vegeu alguns exemples de tancaments:¹²

La guineu i el corb	<i>Qui festes et fa i no te'n solia fer, o et vol trair o t'ha de menester.</i>
La guineu i la cigonya	<i>Comporta't amb els altres com t'agradaria que els altres es comportessin amb tu.</i>
La llebre i la tortuga	<i>Fent camí s'arriba a la fi.</i>
La cigala i la formiga	<i>El que puguis fer avui, no ho deixis per a demà.</i>
La lletera i la galleda	<i>No diguis blat que no sigui al sac i ben lligat.</i>

1.4.5. Els personatges

Els personatges de les faules acostumen a ser animals comuns al nostre entorn, com l'àliga, la guineu, el corb i la serp, i també apareixen animals exòtics com el camell o el cocodril. A tots se'ls reconeix unes característiques naturals i altres d'humanes, basades en les primeres. Les naturals tenen relació amb la seva constitució física (força, velocitat, capacitat de volar, tipus de bec...), els seus hàbits alimentaris o el seu hàbitat. Les humanes tenen a veure amb valors i vicis que guarden una certa similitud amb els costums o maneres de l'animal. Així, el lleó per la seva força

¹² Extret de: PINKNEY, Jerry. *Faules d'Isop*. Barcelona: Vicens Vives, 2007.

sempre se'l reconeix com el poderós, la formiga per la seva diligència constant a cercar provisions com a treballadora i previsor, i la guineu per estar sempre a l'aguait de trobar la premsa per menjar com a astuta i intrigant.

Vegeu algunes de les característiques que defineixen els personatges que més acostumen a sortir a les faules.

Característiques dels principals animals que surten a les faules			
Animal	Trets físics	Valors positius	Valors negatius
 GUINEU	afamada àgil veloç vigila les preses (espera el moment)	prudent espavilada actua amb astúcia intel·ligent enginyosa	menteix presumeix enganya superba
 LLEÓ	feroç lluïtador caçador depredador	poderós forçut majestuós dominant és el rei dels animals	fa el fatxenda no és gaire llest
 OS	corpulent ataca esgarrapa	imposa	no és gaire llest
 LLOP	va sol o en llopades caçador veloç udola	sap estar a l'aguait sempre prova d'aconseguir el que vol	és dolent enreda fa trameses és egoista
 ASE	resistent fort domesticat	porta càrrega fa treballs durs	maldestre lleig envejós
 MONA	familiar àgil protectora dels petits	afectuosa li agrada fer monades	fanfarrona mentidera poca-solta

 RATOLÍ	petit esmunyedís	valent	poruc ambiciós
 CIGALA	petita canta	gaudeix de la vida	Gandula bromista
 FORMIGA	insignificant familiar organitzada	va a la seva no es deixa influenciar	Treballadora previsora constant atrafegada

La lluita per la supervivència (o pel poder, o per un objectiu material) entre el dèbil i el fort, entre el més hàbil i el menys hàbil, entre el llest i el neci, entre el vanitós i el cobdiciós, el treballador i el gandul, el generós i l'avar fa enfrontar els personatges, bàsicament el protagonista i l'antagonista.

Ara bé, la característica prototípica d'un determinat animal no és la mateixa sempre i en totes les faules, sinó que depèn de quin altre animal li fa d'antagonista i de quin vici humà es pretén il·lustrar. Així, per exemple, la guineu, que habitualment és un personatge negatiu (astut, sibil·lí...), en un cas com el de la faula «El lleó i l'os» surt airosa del conflicte gràcies al seu enginy (aconsegueix endur-se el botí d'un cervatí quan els altres dos estan lluitant de valent en una baralla per endur-se'l), i per tant el personatge adquireix trets positius, exemplars.

Normalment de la resolució del conflicte surt vencedor aquell personatge per a que d'entrada no apostaríem. La balança sempre es decanta a favor del més dèbil i indefens, però a la vegada més llest, enginyós i conciliador. En les faules però no es tracta de fer una apologia del dèbil i una crítica del més fort. Fins i tot en les faules més cíniques, les que volen retratar el mal procedir dels poderosos, l'objectiu només és criticar-los, veure el que hi ha de fals en els seus costums i maneres, i no pas carregar-se'ls. A diferència de molts contes, en què el dolent rep un càstig que pot arribar fins a la mort (pensem en el llop amb la panxa plena de pedres i abocat al riu), moltes faules acaben amb el poderós que marxa amb la cua entre cames, amb el pes de la lliçó apresada, però amb la possibilitat de seguir el seu camí per poder aplicar la lliçó (com en «El pastor i el llop») o bé tenen un final conciliador, amb els dos personatges que acaben amics (com «El lleó i el ratolí»).

Les persones que apareixen a les faules són retratades amb certa simplicitat per accentuar el comportament sobre el qual es vol fer reflexionar el lector. L'escriptor de faules acostuma a exagerar o a portar fins a les màximes conseqüències la característica destacada del personatge, per deixar-lo en evidència. Així, en «La lletera» la noia es deixa portar tant per les seves fantasies que tot queda en un no res quan topa amb la crua realitat, en «El pastor i el llop» el noi arriba a

dir tantes mentides que al final no se'l creu ningú, o a «El moliner, el seu fill i l'ase»¹³ el fet de ser tan necis els porta a perdre totes les seves possessions.

En les faules clàssiques, els personatges humans acostumen a ser gent senzilla del món rural: caçadors, pastors, pagesos... En les actuals, en canvi, hi surt gent de diferents classes socials. També hi ha moltes faules on els protagonistes són déus o personatges fantàstics (com les nimfes), sens dubte per influència de la mitologia clàssica. Ara bé, el comportament i relació entre aquests personatges és el mateix que en totes les faules.

1.5. Tipus de faules

Atesa la gran diversitat de faules que el gènere ha acumulat al llarg del temps resulta complex establir una classificació. Segons la bibliografia consultada,¹⁴ les faules es poden classificar de la manera següent.

- Segons l'estructura i el contingut:

Faules centrals o agonals: són les més fidels a l'estructura de les faules clàssiques: situació, acció i conclusió.

Faules marginals: són faules que compliquen l'acció amb diferents actes o capítols.

- Considerant els personatges:

Faules de situació: són faules molt breus, amb un personatge central que fa un comentari sobre la situació en què es troba.

Faules etiològiques: es refereixen als orígens del món, dels homes i dels animals. N'hi ha que tenen com a protagonistes déus, segurament perquè beuen dels mites clàssics. Volen explicar el perquè les coses en la natura a partir d'un esdeveniment del passat. Entre aquestes faules trobem: «El vent del nord i el sol» o «L'ase i Júpiter».¹⁵

Exemple de faula de situació

LA GUINEU I EL RAÏM

Una guineu afamada va veure uns gotims de raïm que penjaven d'una parra. Va voler agafar-los però per més que ho va intentar no ho va aconseguir.

Allunyant-se va dir: *Estan verds.*

- Segons la manera d'aparèixer publicades:

Exemples «explicats en segon grau»: el narrador explica la faula atribuint-ne l'origen a un autor de prestigi, com ara Isop («Una vegada, Isop el faulista, va dir...»¹⁶).

Vides. Són faules generalment medievals, en què un personatge dona consells o renya els seus deixebles. Destaquen *La vida d'Aikar* (Assíria), *La vida d'Isop* (recull les faules amb les quals Isop argumentava contra els seus contrincants), i *El libro del Buen Amor* (de l'Arcipreste de Hita).

¹³ Totes aquestes faules es poden trobar a: PIKNEY, J. *Faules d'Isop*. Barcelona: Vicens Vives, 2007.

¹⁴ Consulteu apartat 6: Bibliografia.

¹⁵ Podem trobar la primera a: PINKNEY J. *Faules d'Isop*. Barcelona: Vicens Vives, 2007. I la segona a: NAVARRO R. *Faules explicades als infants*. Barcelona: Edebé, 2013.

¹⁶ Faula: *Isop en una drassana*. A: ESOPPO. *Fábulas*. Madrid: Editorial Gredos, 2010.

Epopeies animals: són faules ampliades o enllaçades que narren les gestes de determinats animals.

Col·leccions: reculls de faules sense cap nexa d'unió entre elles. Acostumen a cuidar la situació inicial, i sobretot el tancament de les faules amb un ensenyament moral explícit.

Hi ha un altre tipus de col·lecció en què les faules s'insereixen en un marc comú, com ara *El llibre de les bèsties*, de Ramon Llull. Algunes col·leccions més actuals fan servir altres criteris d'agrupament, com ara tenir per protagonista un animal determinat, o el recurs habitual també en contistes consistent a fer aparèixer en una faula com a personatge secundari el que en l'anterior o la següent n'és el protagonista. (Vegeu més endavant el recull de col·leccions de faules per a infants.)

Il·lustració d'una epopeia d'animals
Roman de Renart en un manuscrit francès
al voltant de 1.300.

Per acabar, podríem distingir un altre tipus de faula, les anomenades **faules d'autor**, en què aquest fa versions lliures de faules ja existents o bé en crea de noves. En la literatura infantil i juvenil en trobem nombrosos exemples. Per acabar, no podem deixar d'esmentar en un apartat dedicat a l'autoria la valuosa aportació dels il·lustradors en els àlbums il·lustrats, un gènere que ha donat peces remarcables.

2. El valor de les faules en el context escolar

2.1. Aportacions i avantatges de les faules

Les faules són una eina per a l'ensenyament i l'aprenentatge dels infants, pel seu valor tant literari com didàctic. Entre els molts avantatges d'incorporar-les al treball de l'aula podem destacar:

- Contribueixen a fomentar el **gust per la lectura** dels infants perquè:
  - Estimulen la imaginació pel món al·legòric al qual ens porten.
  - Són relats no gaire extensos, cosa que anima els lectors en procés d'aprenentatge de les habilitats lectores.
  - L'acció, simple i lògica en el desenvolupament dels esdeveniments i les accions dels personatges, atrapa el lector.
  - Els personatges resulten pròxims als infants per la fascinació que senten pel món dels animals.
  - Els valors humans que transmeten són molt fàcils d'identificar amb sentiments, emocions i vivències molt properes a les seves.
  - Poden ser textos molt adequats per treballar la lectura en veu alta (són breus, hi ha diàlegs, pot haver-hi rimes...).
- Ajuden a la **formació literària** dels infants. Conèixer les faules els permet compartir un corpus de coneixements que s'ha anat consolidant al llarg dels temps i que és a la base de la nostra cultura.
- Permeten desenvolupar la **competència comunicativa** tant oral com escrita. Les faules permeten treballar totes les habilitats lingüístiques. En el vessant oral permet treballar tant l'escolta atenta com l'expressió oral (per la possibilitat d'explicar faules i dramatitzar-les). Quant al vessant escrit, permet familiaritzar-se amb una estructura narrativa acotada i endreçada i amb una riquesa d'estructures i de lèxic que poden ser un model de referència per incorporar en l'escriptura pròpia dels infants.
- Permeten desenvolupar la **competència social i ciutadana**. L'ensenyament moral de les faules i els valors que transmeten conviden a la reflexió (tant individual, com a través del debat en grup) sobre la societat, la convivència, els conflictes, la solidaritat, la responsabilitat i en general el comportament humà.
- Permeten desenvolupar la competència **d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria**, perquè la reflexió sobre els valors i les actituds personals ensenya maneres de reaccionar i de resoldre situacions en les relacions personals.

2.2. El desenvolupament del sentit crític envers un mateix i la societat

Cal destacar el valor de les faules en la formació moral, ètica i cívica dels infants. Posen al seu abast una situació, un cas que convida a l'anàlisi i a la reflexió, a l'elaboració d'un posicionament personal que ajuda l'infant a formar-se i a créixer com a persona.

La contribució que poden fer les faules a la necessitat que tenim en l'actualitat de formació en valors les converteix en un instrument molt adient i al nostre abast per incorporar-les a les nostres aules.¹⁷

Mai ha estat tan urgent educar les futures generacions en valors, mai ha estat tan necessari que els infants aprenguin a tenir criteri propi, i a saber valorar tant els altres com ells mateixos.

Fernández

Les faules, tan antigues i alhora tan actuals, poden ajudar a desenvolupar aquesta formació en valors que necessiten els nostres alumnes. En la dinàmica de l'aula o en sessions de tutoria podem introduir fàcilment la reflexió que acompanya la lectura o el debat després de compartir una faula.

Elaborar judicis de valor sobre comportaments socials, valorar l'encert de les actuacions o no, sospesar les conseqüències de les accions que s'expliquen en les faules, mirar-se el comportament humà com un espectador extern que no pren partit en l'acció que es presenta ajuda l'alumne a reflexionar i a desenvolupar el sentit crític tant envers la seva persona com envers la societat.

Un individu fort, segur, honest i amb capacitat per viure sol també ho és per viure en societat, i resulta més difícil de manipular, menys indefens i voluble davant de les adversitats de la vida.

Fernández

2.3. Classificació de faules per a la resolució de conflictes a l'aula

Les faules poden ser una eina importantíssima en la resolució de conflictes a l'aula. Per aquest motiu hem volgut incloure en aquest dossier una classificació de faules que puguin ajudar els mestres a seleccionar aquella faula que tingui més relació amb el conflicte sorgit a l'aula.

En aquest quadre trobareu un recull de comportaments i valors, com també d'emocions i sentiments, endreçats alfabèticament, per facilitar la consulta, acompanyats de les faules que ens permeten reflexionar-hi, i dels principals ensenyaments que se'n desprenen.¹⁸

¹⁷ Referència de la cita: FERNÁNDEZ V, Choni. *Filosofia para niños en la LII, un tema esencial*. Revista CLIJ 271. Maig-juny 2016.

¹⁸ Les faules que es relacionen en aquest quadre les podreu trobar en els tres llibres, un per a cada cicle, que recomanem per treballar el gènere amb els alumnes, i dels quals presentem una guia didàctica i un quadern per a l'alumne.

Comportaments i valors que necessitem treballar a l'aula	Faula que ens permet reflexionar sobre aquest problema	Ensenyaments que se'n poden despendre
Acceptar-se a un mateix	«El cérvol i el seu reflex» «Els crancs» «El cranc i la seva àvia» «L'ase i el gos petaner» «L'àliga i la tortuga»	Ser com som també té els seus avantatges. No vulguem fer el que no podem fer, acceptem-nos tal com som. No tothom ha nascut per fer les mateixes coses.
Aconsellar Donar consells i posar-se a la pell dels altres	«El porc i les ovelles» «La pioça i la formiga»	És molt fàcil aconsellar els altres, però quan les coses ens passen a nosaltres no les veiem igual. Són més fàcils de veure els defectes dels altres que no pas els nostres.
Ajudar els altres	<i>El llop i la grua, o El llop i la cigonya</i> <i>L'home i l'escurçó</i> <i>El lleó i el ratolí</i>	Fes el bé i ajuda els altres, però vigila a qui ajudes que potser no s'ho mereix. Tots ens podem ajudar els uns als altres.
Ambició	<i>Els ratolins i les mosteles</i>	L'ambició fa perdre l'home. Val més compartir que quedar-se sense res.
Amistat El valor de l'amistat Cuidar les amistats	<i>Els viatgers i l'ós, o Els dos amics i el llop</i> <i>La formiga i el colom</i> <i>El lleó i el ratolí</i> <i>Androcles i el lleó</i> <i>El pastor i les cabres salvatges</i>	Els bons amics s'ajuden en moments bons i dolents. No s'ha de desatendre els amics per fer-ne de nous.
Aparentar Voler semblar el que no som Fer-se passar per un altre Fer el fatxenda	<i>El llop que es va disfressar de xai</i> <i>La gata dona</i> <i>El viatger fatxenda</i> <i>L'ase i la pell de lleó o L'ase vestit de lleó</i> <i>La gata amb cascavells</i>	Qui es vol fer passar per un altre tard o d'hora és descobert. Val més ser sincer i honest amb un mateix. Els que només presumeixen poden tenir molts fracassos i emportar-se molts desenganyys.

Comportaments i valors que necessitem treballar a l'aula	Faula que ens permet reflexionar sobre aquest problema	Ensenyaments que se'n poden despendre
Avarícia	<i>La nimfa i el llenyataire</i> <i>La gallina dels ous d'or</i> o <i>L'oca dels ous d'or</i> <i>El garrepa</i>	Qui actua amb sinceritat i amb honradesa al final hi surt guanyant. L'avarícia no dona mai la felicitat. Cal valorar el que tenim i gaudir-ne. El que no fem servir mai no serveix per a res.
Constància , tenacitat No desanimar-se Fer-se propòsits Guanyar curses Fer les coses ràpidament	<i>La llebre i la tortuga</i>	A poc a poc, pas a pas, pots aconseguir el que et proposis. Per arribar a una fita val més tenacitat i constància que no pas velocitat.
Cedir a temps	<i>El roure i els joncs</i>	És millor doblegar-se i cedir a temps que perdre i posar-se en perill.
Desconfiar	<i>La guineu i el corb</i> <i>Els ratolins i el gat</i>	Desconfia d'aquell que t'ensabona quan no solia fer-ho. Desconfia d'aquell que ja t'ha enganyat una vegada.
Discutir , cercar raons	<i>L'ombra de l'ase</i>	Entre dos que discuteixen sempre tenen a perdre tant l'un com l'altre.
Egoisme	<i>El gos i la menjadora</i>	Actua egoistament qui per no treure profit de les coses no deixa que els altres en treguin.
Enveja	<i>El gos i l'os</i> <i>L'ase i Júpiter</i>	Qui enveja el que té l'altre perd el que té. Cal valorar les coses bones que hi ha a la nostra vida.
Estar als núvols Fer volar massa la imaginació	<i>La lletera</i> <i>L'astròleg</i>	Cal tocar de peus a terra i no perdre el món de vista.
Ganduleria	<i>La cigala i la formiga</i>	No deixis per a demà el que puguis fer avui.

Comportaments i valors que necessitem treballar a l'aula	Faula que ens permet reflexionar sobre aquest problema	Ensenyaments que se'n poden despendre
Generositat Compartir amb els altres	<i>Es viatgers i les monedes d'or</i>	Si no comparteixes la bona sort, no esperis que ningú vulgui compartir amb tu la mala sort.
Imposar la pròpia voluntat Solucionar les coses per la força	<i>El vent del nord i el sol</i>	Val més traça que força.
Influenciar Deixar-se portar per les opinions dels altres	<i>El moliner, el seu fill i l'ase</i>	Cal pensar i reflexionar sobre el que fem, seguir el propi criteri i no fer cas sempre dels altres.
Intel·ligència, astúcia, enginy	<i>La guineu i els faisans</i> <i>El corb i el gerro</i> <i>El gall i la guineu</i> <i>El lleó, el llop i la guineu</i> <i>Les granotes assedegades</i> <i>El llop i el gos escanyolit</i> <i>La mostela i els ratolins</i> <i>La guineu i el gall</i> <i>El gat i els ocells</i> <i>El corb i la guineu</i>	Ser astut i intel·ligent són bones eines per aconseguir els nostres propòsits. Val més enginy que força. Un astut pot vèncer un altre astut. Allò temptador ens pot portar desgracies, cal anar amb compte. La intel·ligència arriba molt més lluny que la força i té més poder.
Llibertat	<i>El llop i el gos guardià</i>	Sense llibertat no hi ha felicitat.
Les males companyies	<i>La cigonya i les grues</i>	Sempre et jutgen per les companyies que tens. Les males companyies et porten problemes.
Mentir	<i>El pastor i el llop, o El jove pastor i les ovelles</i> <i>La guineu i el gall</i> <i>La guineu i un llenyataire</i>	Quan un mentider diu la veritat no se'l creu ningú. A un mentider se l'atrapa fàcilment. Cal ser sincers amb el que diem i fem.

Comportaments i valors que necessitem treballar a l'aula	Faula que ens permet reflexionar sobre aquest problema	Ensenyaments que se'n poden despendre
Obediència Fer cas Deixar-se aconsellar	<i>Les dues granotes</i> <i>La tortuga i l'àliga</i>	Quan ens donen un consell cal pensar-hi i reflexionar, en comptes de riure-se'n o refusar-lo d'entrada. Cal acceptar els bons consells i no cercar impossibles.
Posar-se en perill	<i>La guineu i el boc</i> <i>La cérvola i la vinya</i>	No per ajudar a algú t'has de posar tu en perill. Sigues prudent i no et posis en perill per satisfer altres desitjos.
Prudència	<i>El lleó i la guineu</i> <i>Les granotes que demanaven rei</i> <i>El llop i l'ovella</i> <i>La guineu i el gall</i>	Abans de prendre decisions cal ser prudent i pensar les coses.
Recriminar	<i>El llop i el pastor</i>	A vegades recriminem als altres coses que trobem molt normals quan les fem nosaltres.
Rectificar	<i>El cranc i la seva àvia</i>	Rectificar és de savis.
Refiar-se dels desconeguts	<i>El lleó malalt</i> <i>El lleopard i les mones</i>	Val més ser prudent i no deixar-se entabanar. El pitjor enemic és el que fingeix que no pot fer mal.
Respectar els diferents punts de vista	<i>L'home i el lleó</i>	Les coses poden ser diferents depenent només de com ens les mirem.
Riure's dels altres Jugar males passades	<i>La cigala i la formiga</i> <i>La guineu i la cigonya</i> <i>L'ase i la sal</i> <i>Els nens i les granotes</i>	No et riguis dels altres perquè te les poden tornar i sortir-ne malparat. Qui riu l'últim riu millor. Cal tractar els altres com t'agradaria que et tractessin a tu. La diversió d'uns a vegades pot ser malestar per als altres.
Solucionar Cercar solucions	<i>Posar el cascavell al gat</i>	Davant dels problemes hem de cercar les solucions possibles i que puguem assumir.

Comportaments i valors que necessitem treballar a l'aula	Faula que ens permet reflexionar sobre aquest problema	Ensenyaments que se'n poden despendre
Valorar el que tenim	<i>El nen i les ametlles</i> <i>El pescador i el peixet</i> <i>El ratolí de camp i el ratolí de ciutat</i> <i>El rei tronc i la reina cigonya</i>	Val més valorar el que tenim que no pas quedar-nos sense res per haver-ho volgut tenir tot.
Valorar els altres Sobrevalorar-se i subestimar als altres	<i>El lleó i el mosquit</i> <i>El lleó i el ratolí</i>	No menyspreïs els altres per les seves aparences. Fins i tot els més poderosos poden necessitar els més petits.
Vanitat Presumir	<i>La guineu i el raïm</i> <i>La papallona i el cargol</i> <i>La cua del paó</i> <i>El lleó i el mosquit</i> <i>El lleó i el ratolí</i> <i>El corb i la guineu</i>	No menyspreïs les coses perquè tu no les puguis tenir. Respecta els altres. La bellesa física no ho és tot. Fins i tot els més poderosos poden necessitar els més petits. Cal anar amb compte amb qui ens fa masses lloances.
Venjança	<i>El cavall i el cérvol</i>	No actuïs per venjança perquè et pot sortir molt car.

2.4. Llibres i recursos per treballar les faules a l'escola

El recull de llibres i recursos que presentem en aquest apartat no pretén ser exhaustiu, però sí una selecció del que tenim al nostre abast, tant al mercat com a la xarxa, per treballar les faules a l'escola.

2.4.1. Les col·leccions

En aquest apartat presentem els llibres que inclouen diverses faules. Recordem que presenten una faula darrere l'altra seguint diferents criteris: l'autor, un protagonista d'un tipus determinat... També hem considerat col·leccions faules publicades en un llibre independent però que formen part d'una col·lecció editorial.

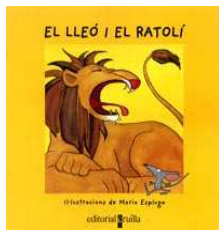
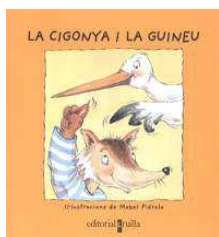
EDUCACIÓ INFANTIL

ESQUERDO, Susana; AGUSTÍ, Neus. *La llebre i la tortuga*. Il·lustrador: Gubianas Escudé, Valentí. Barcelona: Cruïlla. Col·lecció «Bàsics XS».

En aquesta adaptació de la fable d'Isop, la llebre no té cap dubte que guanyarà la cursa contra la tortuga. Es riu d'ella i es refia de les seves habilitats per córrer. Però la tortuga però manté la constància, no es distreu i va fent pas a pas.

L'expressivitat de les imatges atrapa els infants en la història. S'acompanya amb breus frases en lletra de pal i lligada.

Adaptacions de faules. Ed. Cruïlla, 2007. Col·lecció: vull llegir!

La cigonya i la guineu

La guineu espavilada vol jugar una mala passada a la cigonya, però qui riu l'últim, riu millor.

El lleó i el ratolí

Per molt petit i insignificant que és el ratolí, també pot ajudar i treure d'un gran perill al poderós lleó.

Imatges a doble plana expressives i amb detalls que humanitzen molt bé els personatges. El text és molt breu (article i nom del personatge, o bé una frase) i s'hi inclouen onomatopeies. Al final hi ha tot el text de la fable perquè pugui ser explicada als infants

En la mateixa col·lecció també podeu trobar: *La cigala i la formiga*. (Vegeu per al cicle inicial més propostes de la mateixa editorial, en un nivell lector més elevat).

CICLE INICIAL

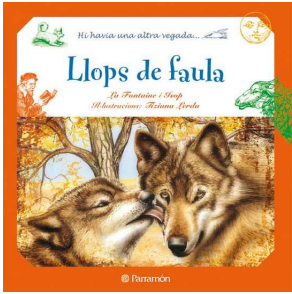
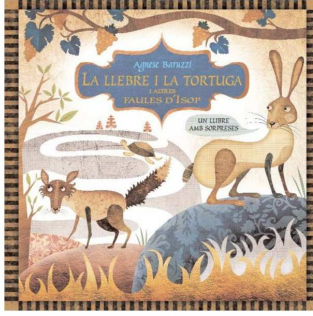

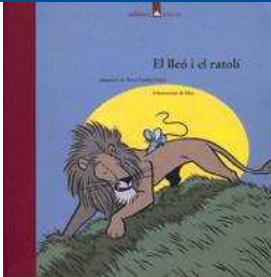
ORGEL, Doris. *El lleó i el ratolí i altres faules d'Isop*. Art Blume SL, 2001.

En aquest recull es presenta una fable a cada doble pàgina, i també s'inclouen petites informacions sobre Isop, la seva època, els personatges de les faules, i la importància del gènere a l'antiguitat.

Hi podeu trobar les següents faules:

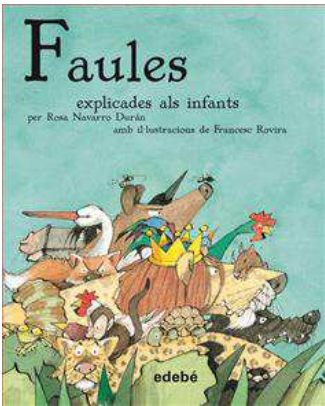
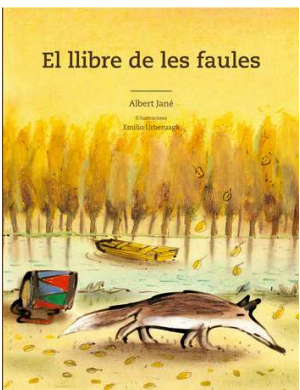
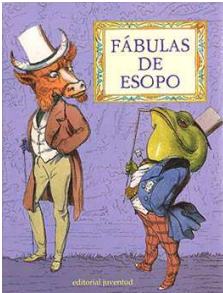
«El lleó i el ratolí», «Els ratolins i el gat», «Les granotes, el rei tronc i la reina grua», «La guineu i el boc», «El gralló», «La llebre i la tortuga», «L'àguila i els dos galls de brega», «El pastor i el llop», «La tortuga i l'àguila», «La mona i el dofí», «El llop i l'agró», «El lleó i l'home».

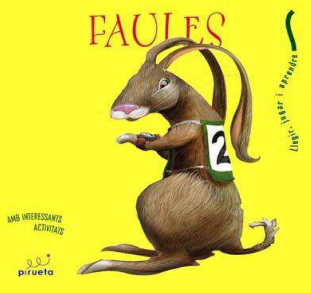
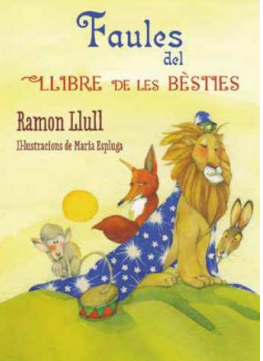
	SEGARRA, Mercè. <i>Gaudefix amb les faules</i>. Barcelona: Edebé, 2010. <i>Gaudefix amb les faules</i> és una recopilació d'algunes de les faules més conegudes d'Isop, Fedre, La Fontaine..., entre d'altres. Cada una de les faules es complementa amb un treball manual, joc o coneixement relacionat amb els animals que la protagonitzen.
	LA FONTAINE, Jean de. <i>Hi havia una vegada... Llops de faula</i>. Parramón, 2010. Recull de dues faules de llops: «El llop i l'anyell», de La Fontaine, i «Llops i gossos en assemblea», d'Isop.
	ISOP. Adaptació d'Agnese Baruzzi. <i>La llebre i la tortuga i altres faules d'Isop</i>. Simbol editors, 2011. Set faules d'Isop amb desplegable que ajuden a sorprendre l'infant: «La llebre i la tortuga», «L'ós i el rusc d'abelles», «La guineu i el raïm», «El llop amb pell de xai», «La cigala i la formiga», «El gos i el seu reflex», «El lleó i el ratolí».
	Adaptacions de faules de l'editorial Cruïlla, col·lecció «Vull llegir!» <i>La llebre i la tortuga</i> Història de la cursa que un bon dia van fer una llebre i una tortuga. <i>La rata de camp i la rata de ciutat</i> Dos ratolins comparen la seva vida. La vida a la ciutat sembla fantàstica i meravellosa en comparació amb la vida al camp, però res no és tan bonic com sembla. En aquesta col·lecció podeu trobar diferents faules en un nivell lector més adient per al cicle inicial. També hi podeu trobar <i>El pastor i el llop</i>.

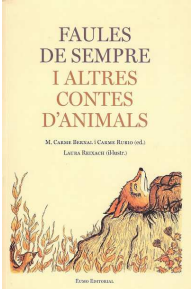
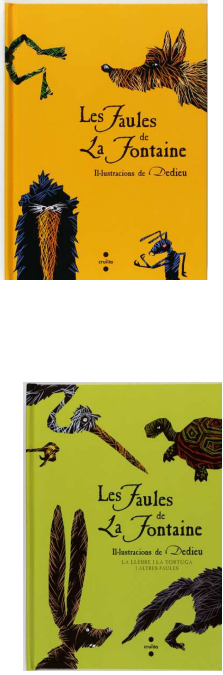
	Adaptacions de faules de l'editorial Baula, col·lecció «Petits contes» En aquesta col·lecció podeu trobar les faules següents: 7. <i>El lleó i el ratolí</i> 20. <i>La llebre i la tortuga</i> 23. <i>La guineu i la cigonya</i> 24. <i>El ratolí de camp i el ratolí de ciutat</i> El text apareix en una plana i la il·lustració a la del costat. Està escrit en lletra de pal, i té una extensió d'un o dos paràgrafs. Al final del llibre, i per fer participar els adults, hi ha tot el text de la faula, més enriquit que en la lectura per a infants. D'aquesta manera un lector expert pot fer una lectura en veu alta.
	Adaptacions de faules de La Galera, col·lecció «Popular» <i>El lleó i el ratolí</i> Un petit i insignificant ratolí és menyspreat pel lleó, però serà l'astúcia i la valentia del ratolí el que salvaran el lleó d'una difícil situació. <i>La guineu i la cigonya</i> La guineu convida a sopar la seva amiga la cigonya. Però se n'acaba rient. I quan li toca a la cigonya convidar a sopar la guineu... <i>La guilla i el gall</i> La guilla utilitza l'astúcia per aconseguir menjar-se el gall, però aquest gall també és molt intel·ligent i prudent. Text amb riquesa de lèxic, en què les imatges ajuden molt a la comprensió i a anticipar el text. L'extensió permet fer una lectura fragmentada (en diverses estones) o acompanyada. També en aquesta col·lecció: - <i>El lleó i la guineu</i> - <i>El llop, el garrí, l'ànec i l'oca</i>
	Adaptacions de faules. Barcelona: Combel, 2004. Col·lecció «El cavall volador clàssic», sèrie Trot. <i>La cigala i la formiga</i> La cigala es riu de la treballadora formiga. Només pensa a passar-s'ho bé i fer el que li ve de gust. Però quan arriba l'hivern tindrà molt de què penedir-se.

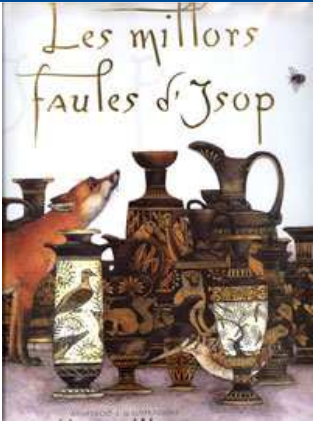
	<i>El lleó i el ratolí</i> Encara que sembli mentida a un lleó li convé molt tenir per amic un ratolí. També en aquesta col·lecció: <i>El pastor mentider i Les set cabretes i el llop</i>.
	VALLÈS, Tina. <i>La cigala i la formiga (personalitza la teva faula)</i>. Il·lustradora: Mariam Ben Arab. Barcelona: Estrella Polar, 2016. Es tracta d'un llibre que a la vegada és un joc creatiu, que s'acompanya amb motius de <i>scrapbook</i> perquè cadascú se'l pugui personalitzar.
	Col·lecció Faules. Barcelona: La Galera, 1973 En aquesta antiga col·lecció que podreu trobar fàcilment a les biblioteques públiques i escolars (ja no està al mercat) es recullen les següents faules. 1. <i>El ratolí de camp i el de la ciutat</i> 2. <i>El colom i la formiga</i> 3. <i>La guineu i la cigonya</i> 4. <i>Les dues cabretes</i> 5. <i>La llebre i la tortuga</i> 6. <i>El corb i la guilla</i> 7. <i>El lleó i el ratolí</i> 8. <i>El ruc i el gos</i> 9. <i>El gall, la guilla i el gos</i> 10. <i>El lleó i el grill</i> 11. <i>La guilla i l'esparguer</i> 12. <i>El llop i el gos</i> 13. <i>L'ase carregat de sal i l'ase carregat d'esponges</i>. 14. <i>El lleó i la guineu</i> 15. <i>Les bèsties de la pesta</i> 16. <i>La guillota fa el viu</i> 17. <i>Les rates i el mico</i> 18. <i>Els dos muls</i>.

	BOFARULL, Noe (adaptació). Il·lustradora: Montse Fransoy. <i>El gos i els cargols</i>. Barcelona: La Galera, 2007. Col·lecció Faules. El senyor Pepet i la senyora Montserrat tenen un gos molt afamat. I tanta gana li portarà problemes. Els ous el tornen boig, però un dia es fica a la boca una cosa rodona que resulta que no és cap ou! Col·lecció de llibres acompanyats sempre d'una manualitat per fer. Altres faules en la mateixa col·lecció: <i>El ratolí de camp i el ratolí de ciutat</i>, <i>La cigala i la formiga...</i>

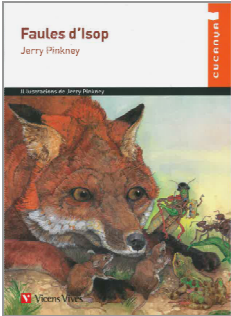
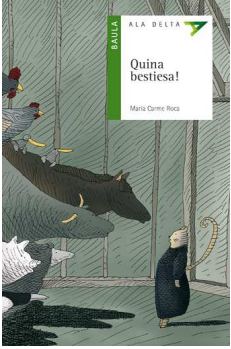
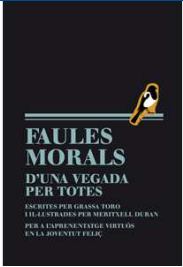
CICLE MITJÀ	
	NAVARRO D., Rosa <i>Faules explicades als infants</i>. Il·lustrador: Francesc Rovira. Barcelona: Edebé, 2013. Adaptació de faules a partir del recull que en va fer Félix Maria de Samaniego al segle XVIII. Aquest llibre ens explica el que va pensar un cérvol que es va veure en el mirall de les aigües d'una font, el que els va passar a les granotes que raucaven i raucaven tot demanant un rei i a una tortuga babaua que volia volar com l'àguila. Però també ens diu com un ratolinet va poder salvar el poderós lleó, com es va venjar una cigonya de l'astuta guineu, i com... Les il·lustracions porten al lector al món de les faules.
	JANÉ, Albert. <i>El llibre de les faules</i>. Barcelona: Combel, 2010. Conjunt de seixanta-quatre faules adaptades per Albert Jané i il·lustrades per Emilio Urberuaga. Cada faula ocupa una doble pàgina, amb imatges suggeridores dels personatges. L'adaptació ha estat feta amb molta cura, amb un lèxic ric, i que permet identificar bé l'estructura de la faula: situació, acció, i conclusió amb un ensenyament implícit.
	ASH, Russell; HIGTON, Bernard. <i>Fábulas de Esopo</i>. Barcelona: Joventut, 2003. Recull complet de faules d'Isop en castellà. Les il·lustracions tenen la peculiaritat que reproduïen les originals fetes per grans il·lustradors de tots els temps: Arthur Rackham, Edwin Noble, Milo Winter, Richard Heighway i Jack Orr.

	DURAN, Teresa. <i>Explica'm una faula. Recull de faules d'Isop, Samaniego i altres</i> (adaptació). Il·lustradora: Maria Espluga. Barcelona: Timun Mas, 2000. Faules enllaçades a la manera de les antigues faules índies i dels <i>Contes de les mil i una nits</i>. Els personatges viuen en un mateix poble, i apareixen com a protagonistes en unes faules i com a secundaris en d'altres. En aquest recull podeu trobar: «La llebre i la tortuga», «La cigala i la formiga», «La gallina dels ous d'or», «En Pere i el Llop», «La Rita i la llet», «Comare Guilla i el corb», «Comare Guilla i la parra».
	LÓPEZ, Emilio (coord). <i>Faules</i>. Sabadell: EGEDSA, Editorial Pirueta, 2009. Recull de faules que atrapen el lector tant pel text com per les imatges i per les activitats que acompanyen cada faula. S'inclouen orientacions per a les famílies. Podeu trobar-hi les faules «La guineu i la cigonya», «La cigala i la formiga», «La llebre i la tortuga», «El conte de la lletera».
	LLULL, Ramon. <i>Faules del llibre de les bèsties</i>. Il·lustradora: Maria Espluga. Barcanova, 2011. Un grup variat d'animals es reuneixen per triar rei i, després de moltes discussions, l'elegit és el Lleó. Tothom ho accepta menys la Guineu. Des de bon començament, va embolicant la troca i comença a fer intrigues per aconseguir un poder que no li ha estat donat. Val a dir que no se'n surt i que al final és víctima dels seus enganys.
	OBIOLS, Anna. <i>El llibre de les bèsties. Ramon Llull</i>. Adaptació. Il·lustrador Subi. Baula, 2015. Adaptació de l'obra de Ramon Llull en un àlbum il·lustrat. Una faula en què es retraten molt bé els comportaments humans. Tracta de la lluita pel poder i les actituds irracionals que se'n deriven. http://subianna.blogspot.com.es/2016/05/subi-anna-amb-lany-llull_16.html

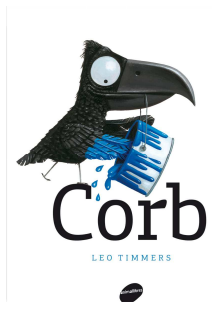
	BERNAL, Carme; RUBIO, Carme (eds.). <i>Faules de sempre i altres contes d'animals</i>. Vic: Eumo, 2014. Aquest llibre ens porta el món fantàstic de guineus que no són tan astutes com semblaven, formigues eixerides i llops que s'han enamorat de la lluna però per raons ben diferents de les que ens pensàvem.
	LA FONTAINE, Jean de. <i>Les faules de La Fontaine</i>. Il·lustrador: Dedieu. Barcelona: Cruïlla, 2009. Recull de les faules clàssiques de La Fontaine. A cada doble pàgina una faula amb un teatre que es desplega. En el primer volum podeu trobar: «El corb i la guineu» «La cigala i la formiga» «La granota que volia ser tan grossa com un bou» «El llop i la cigonya» ... En el segon volum: «La llebre i la tortuga» «El roure i la boga» «La guineu i el boc» «L'agró» «La cigonya i la guineu» «El llop i el xai»
	OVANI, Germano i PUJOL i VALLS, Maria. . <i>Fabulós Isop. Una guineu i...</i> Barcelona: Parramón Ediciones, S.A. 2005. Set faules protagonitzades per una guineu que, al costat d'altres animals, viu situacions pròpies dels humans. Les il·lustracions ajuden a comprendre i a viure les faules, i recullen de forma explícita al final l'ensenyament que ens volen transmetre. Les set faules són: «Una guineu i... el raïm», «Una guineu i... un llenyataire», «Una guineu i... un gos guardià», «Una guineu i... un ós i un lleó», «Una guineu i... un bosc en un pou», «Una guineu i... una mona aristòcrata», «Una guineu i... una altra que menjar molt».
	WARD, Helen. <i>Les millors faules d'Isop</i>. Barcelona: Parramón Ediciones, 2004. En aquesta edició de luxe, la guardonada il·lustradora britànica Helen Ward ha triat una dotzena de faules d'entre les que més li agraden i les ha adaptades i il·lustrades amb dibuixos en aquarel·la.

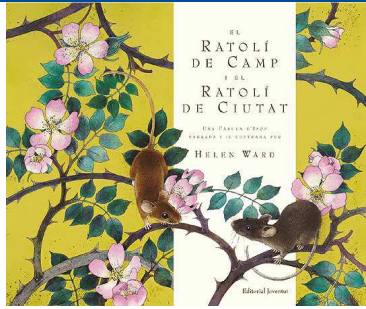
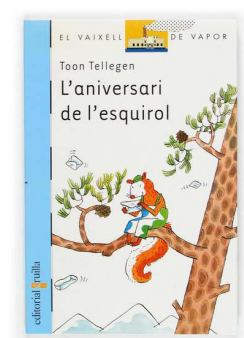
	Cada faula comença amb una doble pàgina il·lustrada amb el títol i un breu resum. Les faules que hi podeu trobar són: «El raïm verd», «Les trampes del poder», «La disfressa», «El sopar fàcil», «Temps de ballar», «La invitació a sopar», «Lenta però segura», «Darrere del reflex», «La mida no ho és tot», «Voler volar però caure», «L'or del neci», «El formatge dur».

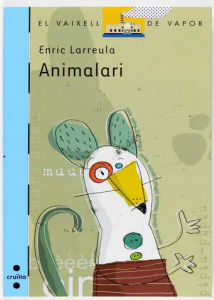
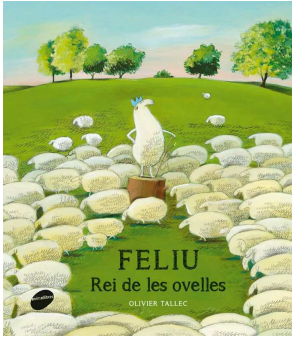
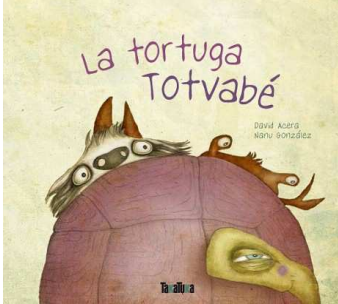
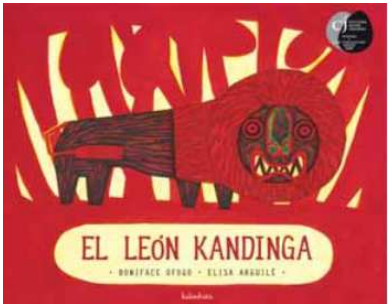
CICLE SUPERIOR

	PINKNEY, Jerry. <i>Faules d'Isop</i>. Barcelona: Vicenç Vives, 2013. Col·lecció de seixanta-una faules d'Isop. És un recull amb una gran varietat de faules sorprenents, que combinen la veritat i la bellesa del món al·legòric que evocuen amb la saviesa moral. Els ensenyaments explícits al final de cada faula inclouen refranys i frases fetes de la tradició popular. L'autor és també un il·lustrador reconegut, que ha rebut nombrosos premis. Les imatges atrapen el lector i fan amena la lectura. L'edició es completa amb un apèndix d'activitats.
	ROCA, M. Carme. <i>Quina bestiesa!</i> Il·lustrador: Xan López. Barcelona: Baula, 2008. Recull de set relats breus els protagonistes dels quals són animals. Diuen que si les bèsties poguessin parlar, en contemplar el comportament d'algunes persones segurament exclamarien: «Quina humanada!». Observadors, descarats i divertits, els animals protagonistes ens expliquen contes per a tots els gustos. Humor, tradició, aventura..., els gèneres literaris es confabulen per oferir-nos un punt de vista molt animal. Quina bestiesa!
	TORO, Grassa. <i>Faules morals. D'una vegada per totes</i>. Il·lustradora: Meritxell Duran. Barcelona: A Buen Paso, 2010. Antologia de faules que convida a reflexionar sobre els dilemes morals. Els seus personatges antropomòrfics tenen problemes i emocions molt humans. També recomanat per a l'ESO. http://www.abuenpaso.com/libro/faules-morals

2.4.2. Àlbums il·lustrats i llibres de faules

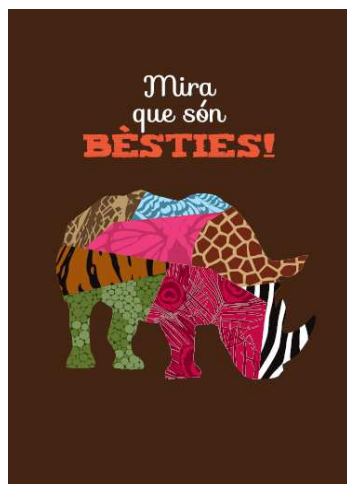
	LLULL, Ramon. Adaptació d'Anna OBIOLS. <i>La llebre i el lleó</i>. Il·lustrador: Subi. Baula, 2015. El protagonista és un lleó que té la resta d'animals atemorits, fins que es troba una llebre que el guanyarà gràcies a la intel·ligència. La història ens ensenya que no sempre guanyen els més forts, i que l'enginy i l'astúcia poden ser la clau per resoldre un problema. Senzilla adaptació de l'obra de Ramón Llull (lletra lligada). http://baula.com/la-llebre-i-el-leo/ Recomanat per a educació infantil i cycle inicial.
	ISERN, Susana. <i>El moment perfecte</i>. Il·lustrador: Marco Somà. Edicions La Fragatina, 2015. Col·lecció: Lo Mullarero. Són les aventures d'un esquirol que en el moment de rebre una carta i llegir-la surt corrents de casa. Pel camí trobarà un munt d'animals que necessiten la seva ajuda, i això el farà endarrerir-se per arribar allà on vol, que per al lector és un secret. Potser no hi arribarà a temps, però potser els seus bons actes li reportaran una recompensa. Faula acumulativa que repeteix la mateixa estructura amb cada animal que es troba l'esquirol. http://www.lafragatina.com/es/node/272. Recomanat per a educació infantil i cycle inicial.
	TIMMERS, Leo. <i>Corb</i>. Animallibres, 2009. Història d'un corb negre, negre com el carbó, que es fa passar per qui no és per aconseguir l'amistat dels altres. Aquesta faula-conta ens permet treballar i reflexionar sobre l'acceptació d'un mateix. Recomanat per a educació infantil i cycle inicial.
	WARD, Helen. <i>El ratolí de camp i el ratolí de ciutat</i>. (Faula d'Isop). Barcelona: Joventut, 2012 Un ratolí que viu una vida tranquil·la i senzilla al camp es deixa convèncer per anar a la ciutat, però allà les coses no són tan fantàstiques com les havia imaginat. D'aquest àlbum destaquen les imatges de la coneguda i premiada il·lustradora britànica Helen Ward. http://www.editorialjuventud.es/3923.html

	Recomanat per al cicle inicial.
	PI ANDREU, Andrés. <i>L'abella de més</i>. Takatuka, 2011. Al rusc s'ha armat un gran rebombori. Cada dia sembla que hi ha menys espai disponible. Una comissió d'abelles creada expressament es posa a estudiar les causes d'aquestes estretors i arriba a la conclusió que falta espai perquè hi ha una abella de més. Les sospites recauen sobre totes les abelles del rusc, però cap hipòtesi sobre com deu ser aquesta abella estranya porta a un resultat concret, així que les abelles reunides en assemblea decideixen acabar la recerca i donar una solució molt més solidària a aquesta falta d'espai. Recomanat per a cicle inicial i cicle mitjà.
	JUNYENT, Montse. <i>Quantes arrels de gerd necessites per ser feliç?</i> Il·lustrador: Pep Boatella. Proteus Editorial, 2013. Uns castors es dediquen a ampliar el dic i a construir llodrigueres per a llúdrigues, que les adquiriran a canvi d'arrels de gerd. La cobdícia desmesurada acabarà portant els castors i el seu estimat territori a la ruïna. Una faula moderna per ajudar a entendre conceptes com especulació, bombolla immobiliària, hipoteca, desnonament... Recomanat per al cicle mitjà.
	TELLEGEN, Toon. <i>L'aniversari de l'esquirol</i>. Barcelona: Cruïlla, 2004. Col·lecció: «El vaixell de vapor». L'esquirol envia invitacions per a la festa del seu aniversari als animals del bosc. I tots li contesten acceptant. Il·lusionat, l'esquirol comença a fer pastissos de tota mena pensant en cada animal. D'amagat, els animals fabriquen cadascun el seu regal. Al·legoria de la vida al bosc, amb un tema molt proper als infants: l'aniversari. Recomanat per al cicle mitjà.

	LARREULA, Enric. <i>Animalari</i>. Barcelona: Cruïlla, 2007. Col·lecció: «El vaixell de vapor». Recull de «bestieses» en petits poemes amb protagonistes animals, amb un toc d'humor. Aquest és un dels exemples que es podrien considerar faules en vers. Alguns poemes simplement presenten un animal, i d'altres ens transmeten un ensenyament moral. Recomanat per al cicle mitjà.
	TALLEC, Olivier. <i>Feliu, rei de les ovelles</i>. Barcelona: Animallibres, 2016. En Feliu és un dels marrans que pasturen al prat quan la gran ventada hi porta una corona. En Feliu, convertit en rei, comença a col·leccionar els tics (massa) previsibles en un monarca, que cada cop es farà més capriciós i despòtic. Una faula moderna que vol ser una crítica dels abusos de poder. Recomanat per al cicle mitjà i superior.
	ACERA, David. <i>La tortuga totvabé</i>. Il·lustrador: González, Nanu. Barcelona: Takatuka, 2014. La rutina diària porta la tortuga Totvabé a recórrer cada dia l'illa buscant els llocs on creixen les figues de moro més bones. No permet que res ni ningú la distregui del seu camí i tampoc mostra cap mena d'interès per la sort de la resta dels animals, que la conviden a compartir amb ells les seves alegries i preocupacions. Faula social. Recomanat per al cicle mitjà i superior.
	OFOGO, Boniface. <i>El lleó Kandinga</i>. Il·lustradora: Elisa Argüel. Kalandraka Hipòtesis, 2009. Kandinga és el lleó més poderós i més malvat del món. Quan té gana no dubta a menjar-se els seus amics. Un bon dia es troba sol: sense família ni amics. Faula del poble bantu (Camerun). http://www.kalandraka.com/fileadmin/images/books/dossiers/el-le%C3%B3n-kandinga-ES.pdf Recomanat per al cicle mitjà i el cicle superior.

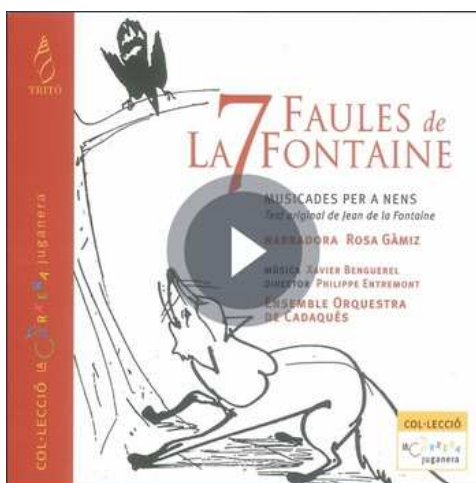
2.4.3. Altres recursos i enllaços web

Tot aquest recull de faules es pot completar amb el dossier bibliogràfic que acompanyava l'exposició *Mira que són bèsties!* del CLIJCAT. Hi podreu trobar llibres per a totes les edats, amb protagonistes animals. Són llibres actuals, que encara es troben al mercat editorial i que es nodreixen dels préstecs entre diferents gèneres literaris, a cavall del conte, el relat breu i la faula.¹⁹

Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil. *Mira que són bèsties!*
Exposició monogràfica. Maig del 2012.

Un altre recurs molt interessant que pot completar el treball sobre les faules que fem a l'aula és la música de Xavier Benguerel per a cobla, de set faules de La Fontaine. Al llarg de la narració la música il·lustra el text, anticipa el que vindrà, identifica els personatges, subratlla l'acció. En el següent enllaç en podeu trobar els vídeos i les audicions: <http://www.trito.es/audios/es/TD00013/7-Faules-de-La-Fontaine.html>.

7 faules de La Fontaine musicades per a nens. Tritó. Col·lecció «La corxera juganera». Musicades per Xavier Benguerel. Narradora: Rosa Gàmitz.

Entre les faules que conté:
«La cigala i la formiga»
«El corb i el renard»
«El llop i l'anyell»

A més d'aquests dos recursos que us hem destacat, a la xarxa podeu trobar un gran ventall de faules i materials per treballar a l'aula. Us en recomanem alguns.

¹⁹ El catàleg de l'exposició el trobareu a: http://www.clijcat.cat/consell/descarregues/catalegs/Mira_que_son_besties.pdf. I si esteu interessats a sol·licitar el préstec d'aquesta exposició itinerant trobareu informació a: <http://www.clijcat.cat/Exposicions-Clijcat>.

- Contes d'animals per reflexionar. <http://blogscat.com/contesanimals/category/faules/>
- El pou de la Goja. Recull de faules catalanes. <http://www.xtec.cat/~averges3/segon/segon.htm>
- Faula: La guineu i el llop
<http://www.cavallfort.cat/cavallfort/ca/cavall-fort/arxiu/1071/15-rondalla.html>
- Faula i dossier didàctic: La Guilla i el raïm.
https://contesdelmon.wikispaces.com/file/view/La_guilla_i_el_raim_Kalidoscopi.pdf/161101193/La_guilla_i_el_raim_Kalidoscopi.pdf
- Guineu, guineuer, guineuera. Informació sobre guineus, vídeos, pel·lícules de dibuixos animats
<https://mingoforever.wordpress.com/2012/02/05/guineu-guineuer-a/>
- Contes i faules de la literatura universal
<http://contesifaules.blogspot.com/>

BIBLIOGRAFIA

- CALVINO, Italo. *De fábula*. Madrid: Ediciones Siruela, 1990. «Biblioteca Calvino».
- CAMARENA, Julio. *Conte oral, conte escrit*. Madrid: CSIC. «Fuentes de la Etnografía Española».
- COSTA PAU, Lluís. *Això era i no és*. Barcelona: Edicions La Magrana, 1989.
- Diccionario literario Bompani. Barcelona: Hora, 2006.
- ESTÉBANEZ C., Demetrio. *Diccionario de términos literarios*. Madrid: Alianza Editorial, 2002.
- Fundació Bernat Metge. *Isop. Faules I*. Barcelona: Fundació Bernat Metge, 1984. Col·lecció «Escriptors grecs».
- [https://books.google.es/books?id=0sUtxXtuKdcC&pg=PA7&lpg=PA7&dq=faula+g%C3%A8nere+literari&source=bl&ots=qcW0-MBQhA&sig=ONUG-r5wzxHqMBHP7C7qeD9s7to&hl=es&sa=X&ved=0ahUKEwiL2_CKoPbMAhXIOBoKHd_1AvAQ6AEIXTAH#v=onepage&q=faula%20g%C3%A8nere%20literari&f=false]
- GARCÍA DUAL, Carlos. «Introducción». A: ESOPO. *Fábulas*. Madrid: Gredos, 2010.
- RODRÍGUEZ ADRADOS, Francisco. *De Esopo al Lazarillo*. Publicaciones de la Universidad de Huelva, 2005.
- RUÍZ SIMON, Lluís. «De guineus, lleons, llops i pastors: domini i govern del pensament polític de Lull». *Quaderns d'Italià*, 18. 2013.